Bölüm
133

SEYAHAT EDENLERE YÖNELİK TIBBİ YAKLAŞIMLAR

Celal KUŞ[1]

GİRİŞ

Günümüzde insanların gelir düzeyinin artması, ulaşım vasıtalarında yaşanan teknolojik gelişmeler, sosyal devlet ve ücretli yıllık izin kavramlarının devletler tarafından benimsenmesi, insanların seyahat etme, dinlenme ve turizm bilincinin artması, ticari seyahatler gibi birçok nedenden dolayı seyahat sıklığı her geçen gün artmaktadır (1). Turistlerin seyahat tercihleri; ticari sebepler, önceki seyahat tecrübeleri, sağlık durumu, seyahat bölgesindeki salgınlar veya hastalık riskleri, gastronomi gezileri, otel veya kampçılık gibi konaklama seçenekleri, deniz-kum-güneş üçlüsü gibi birçok duruma göre değişmektedir (2).

Birleşmiş milletler dünya turizm örgütü (UNWTO) 2018 yılı verilerine göre 1,4 milyar kişi uluslararası seyahat etmiştir ve bu geziler için 1,7 trilyon dolar harcama yapılmıştır. Turist sayısı 2017 yılına göre %5, seyahat için yapılan harcamalar ise %4 artış göstermiştir. 2030 yılında ise turist sayısının 1,8 milyar olması beklenmektedir. UNWTO verilerine göre 2018 yılında Türkiye'yi 46 milyon turist ziyaret etmiştir. Türkiye 2018 yılında en çok ziyaret edilen 6. turizm bölgesi olmuştur (3).

Seyahat sıklığının artmasına paralel olarak, seyahat ilişkili hastalık riski de artmaktadır. Tropik ve subtropik bölgelerdeki kısa süreli seyahatlerde kişilerin %75'inin, Atlantik aşırı seyahatlerde ise kişilerin %50'sinin sağlık sorunları yaşadığı bildirilmiştir (4). Ancak bu sağlık sorunlarının çok azında hastanede yatış gerekmektedir. Gelişmekte olan ülkelere yapılan seyahatlerde gezginlerin %14'ü seyahat edemez duruma gelmiştir, %10'unda hekim muayenesi gerekmiştir ve sadece %1'i için birkaç günlük hastaneye yatış gerekmiştir. Gelişmekte olan ülkelere yapılan gezilerde ölüm sıklığı ise 1/100000'dir. En sık ölüm oranları kazalar (sıklıkla motor kazaları ve boğulma) ve kardiyovasküler olaylarda görülmektedir. Ekstrem sporlarda ölüm oranı çok yüksektir. Ölüm oranı helikopterli kayak sporunda %52'ye, yüksek dağ tırmanışlarında %30'a ulaşmaktadır. Enfeksiyon hastalıkları nedeniyle gerçekleşen ölüm oranı ise sadece %0,1-3,6'dır ve daha çok sıtma sebebiyle olmaktadır. Turist ishali en sık görülen enfeksiyöz nedendir. Gelişmiş ülkelerde turist ishali sıklığı %8 iken, Güney Afrika gibi endüstrileşmemiş ülkelerde %20-66'dır (5).

Birinci basamak sağlık hizmetlerinde aile hekimleri ilk tıbbi temas noktası olması, bağışıklama ve kişiye özel koruyucu sağlık hizmetleri vermesi, bireye bütüncül ve kapsamlı yaklaşım sunması, kolay ulaşılabilir olması nedeniyle seyahat öncesi danışmanlığın önemli bir parçasıdır (4,6). Seyahat edenlere yönelik doğru tıbbi yaklaşımda bulunmak için, seyahat bölgesindeki risklerin belirlenmesi ve bu risklere yönelik kişilerin bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca kişilerin risk sınıflaması yapılıp yaşlılar, kronik hastalığı olanlar, gebeler ve çocuklar için özel danışmanlık verilmesi gerekmektedir (7). Önerilerin etkili olması için gezgin kendi sağlığı için sorumluluk

[1] Dr. Öğr. Üy., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, ckus46@hotmail.com

KAYNAKÇA

1. Akbaba A ve Çoban Ö. konaklamada yeni yaklaşımlar: Konsept ve Butik Oteller. Tükeltürk ŞA ve Boz M, editör. Turizmde Güncel Konu ve Eğilimler. 1. Baskı. Ankara: Detay Yayıncılık;2013. p. 331-56.
2. Binbaşığlu H. Dünyada ve Türkiye'de Seyahat Eğilimleri. Turkiye Klinikleri Infectious Diseases-Special Topics, 2017;10(3):259-262.
3. World Tourism Organisation (UNWTO). UNWTO tourism highligt 2019. Available at: https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284421152.
4. Gezi Tıbbı, Gezgin Sağlığı ve Hastalıkları El Kitabı. Steffen R., DuPont H.L., Wilder-Smith A. Çev: Uzun C. Yumruk Z. Anğ Ö. 2012. Nobel Kitabevi. İstanbul.
5. Grieve S, Steffen R. Epidemiology: Morbidity and Mortality in Travelers In: Keystone JS, Kozarsky PE, Connor BA, Nothdurft HD, Mendelson M, Leder K. Travel Medicine. 4th ed. Elsevier Health Sciences; 2018. p. 19-31.
6. Europe, W. O. N. C. A. (2002). The European definition of general practice/family medicine. Barcelona: WONCA Europe.
7. Bazemore AW, Huntington M. The pretravel consultation. Am Fam Physician 2009;80(6):583-90.
8. Christopher A. Sanford, Elaine C. Jong, Paul S. Pottinger. The Travel and Tropical Medicine Manual. 5th ed. China: Elsevier; 2017.
9. Gülen TA. Seyahat Öncesi Tıbbi Değerlendirme. Turkiye Klinikleri Journal of Infectious Diseases Special Topics. 2017;10(3):274-82.
10. Brunette G.W., et al. CDC Yellow Book 2018: health information for international travel. Oxford University Press, 2017.
11. World Health Organization. (2010). International travel and health: situation as on 1 January 2010. World Health Organization.
12. Tülek, NE. Seyahat Tıbbının Dünyada Gelişimi ve Türkiye'deki Durumu. Turkiye Klinikleri Infectious Diseases-Special Topics, 2017;10(3):266-269.
13. Okay G, Kan O, & Aslan T. Ülkemizde Seyahat Sağlığı Hizmetleri. Turkiye Klinikleri Infectious Diseases-Special Topics, 2017;10(3):270-273.
14. World Health Organization, International travel and health, Country list1 Yellow fever vaccination requirements and recommendations; malaria situation; and other vaccination requirements. (http://www.who.int/ith/ITH_country_list.pdf?ua=1) Erişim tarihi: 01.09.2019.
15. Yung A, Leder K, Torresi J, Ruff T, O'Brien D, Starr M, Black J. Manual of travel medicine. IP Communications; 2011.
16. Hill DR, Ericsson CD, Pearson RD, et al. The practice of travel medicine: guidelines by the Infectious Diseases Society of America. Clinical Infectious Diseases. 2006 Dec 15;43(12):1499-539.
17. Dawood R, editor. Travellers' health: how to stay healthy abroad. OUP Oxford; 2012.
18. Yaman, FN. (2019). Gezgin İlk Yardım Çantası. Şahin, AR (Ed.), Gezgin Sağlığı içinde (s.41-58). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
19. Freedman DO, Weld LH, Kozarsky PE, et al. GeoSentinel Surveillance Network. Spectrum of Disease and Relation to Place of Exposure among Ill Returned Travelers. N Engl J Med 2006; 354: 119-30.
20. Leder K, Torresi J, Libman MD, Cramer JP, Castelli F, Schlagenhauf P, et al. GeoSentinel surveillance of illness in returned travelers, 2007–2011. Ann Intern Med 2013;158(6): 456-68.
21. Çelik, İ. (2017). Seyahat Sonrası Enfeksiyon Hastasına Yaklaşım. Turkiye Klinikleri Infectious Diseases-Special Topics, 10(3), 313-320.